

MISCEL·LÀNIA GENEALÒGICA

DEDICADA ALS GERMANS LLUÍS I FRANCESC WIRTZ PRETO

Antoni Tudurí

 Secció de Genealogia
de l'Ateneu de Maó


El propassat mes de novembre de 2017, vaig tenir el plaer de col·laborar en unes sessions organitzades per l'Institut Menorquí d'Estudis (IME) i la Fundació Rubió i Tudurí-Andrómaco, on es va parlar a bastament dels enginyers industrials menorquins Estanislau Ruiz Ponsetí i Santiago Rubió i Tudurí, amb motiu del 50 aniversari de la mort d'Estanislau a Mèxic i dels 125 anys del naixement de Santiago a Maó. Prèviament a les intervencions de Bep Portella Coll i Guillermo Lusa Monforte, em va tocar parlar dels enginyers industrials menorquins, tant d'origen com de naixement, localitzats entre 1860 i 1936 a l'escola de Barcelona. N'havia trobat 11 i vaig fer una breu ressenya biogràfica d'aquestes persones, de les quals un servidor no en sabia pràcticament res. Sense ànim de cansar el lector, diré que aquests enginyers eren: Conrado Sintas Orfila (Barcelona, 1841), Antonio Pons Guerau de Arellano (València, 1861), Luis Wirtz Preto (L'Havana 1860), Francisco Wirtz Preto (Maó, 1864); Juan Sturla Cardona (1881), Santiago Rubió i Tudurí (Maó, 1892); Andrés Tudurí Martínez (Cartagena, 1888), Estanislau Ruiz Ponsetí (Maó, 1889), José María Llanas Biale (Maó, 1903), Juan Arguimbau Amengual (Ciutadella) i Juan Ludevid Noguera (Maó, 1912). Un altre enginyer nat a Tolosa (País Basc) l'any 1898 és Andrés Tudurí Sánchez, que va ser enginyer en cap del Metro de Madrid i jugador de l'Atletico de Madrid més de 10 temporades als anys 20 del segle passat i que es va llicenciar a l'escola de Madrid, de qui no en vaig parlar pel fet que no era de l'escola de Barcelona, d'on havia tret les dades. A més, va ser president de la Federación de Atletismo d'Espanya els anys 50 i 60 del passat segle.

En qualsevol cas, una dotzena justa. D'aquesta dotzena em va sorprendre molt la localització dels germans Wirtz Preto, el major

nat a l'Havana i el segon nat a Maó. El llinatge Preto (per cert, el més nombrós as Castell al llarg de la seva història) em va fer cercar els seus orígens i, efectivament, la branca Preto era originària des Castell, en tant que el llinatge Wirtz corresponia a un militar nat a Barcelona, d'ascendència estrangera. Posats a cercar, he trobat que aquests enginyers eren fills de Luis Wirtz Giberga, que sembla que va arribar a general i de Joana Preto Griffith. Aquesta dona ja m'era coneguda com a filla de Francesc Preto i Neto, a qui li vaig dedicar la miscel·lània n° 2 publicada al MENORCA en data 07/03/2015.

♦ AQUESTA SAGA és mereixedora d'un article molt més extens i, per tant, em limitaré a fer una breu descripció genealògica. Francesc Preto i Neto va ser un advocat, polític, secretari de les Cortes Constituyentes de 1836 i cònsol espanyol a Mèxic. Per mor dels avatars polítics d'aquells temps, va haver d'exiliar-se més d'una vegada i es va casar als Estats Units d'Amèrica amb Mary Griffith (filla d'un important jurista i pastor protestant). D'aquest matrimoni va néixer una filla, de nom Joana Preto Griffith que es va casar amb el militar abans citat, amb qui va tenir dos fills, Luis i Francisco, enginyers industrials els dos.

Luis Wirtz Preto es va criar a Maó i un cop llicenciat en enginyeria va anar a Anglaterra i es va casar a Londres amb una al·lota de nom Lydia Susanne Brooks que era filla d'un famós metge i besneta del Príncep de Gales que va regnar posteriorment amb el nom de George IV. Aquest matrimoni va tenir un fill i tres filles i una d'elles, Elena de Wirtz Brooks, es va casar amb un bisbe anglicà d'Àustràlia (Arthur Goodwin Hudson). Les tres filles Wirtz Brooks són l'origen d'una àmplia sèrie de militars britànics d'alta graduació, segons informacions aportades pel Dr. Antonio Ruiz de Azúa Mercadal.

Com era de preveure pels antecedents materns, aquest Luis va abandonar la fe catòlica a l'edat de 14 anys -a Maó -i es va passar a l'es-

glésia evangèlica, sent l'introducció, junt amb la seva dona, d'aquesta religió a Galícia on va viure fins a la seva mort l'any 1927, essent director de diverses obres públiques de gran envergadura. Hi ha una anècdota curiosa i és que era amic de D. Antonio Cánovas del Castillo (president del Consell de Ministres diverses vegades) a qui va recórrer per poder obrir una església anglicana a Marín. Després de quatre mesos de tràmits i converses, D. Antonio li va dir: «Empiecen ustedes a construir, no sea que los jesuitas procuren impedirselo». Justament, aquest decret devia ser dels darrers que va signar, atès que un parell de mesos després va ser assassinat a un balneari de Mondragón.

Del germà Francesc, que aquest sí que era nat a Maó, al carrer del Cós de Gràcia, 38, només diré que va ser director durant molts anys de la fàbrica de tabacs de A Coruña i de la de San Sebastián. No he pogut trobar descendència. El que sí consta és que era amic i de la mateixa edat (només quatre mesos de diferència) del pintor valencià Joaquín Sorolla.

Vet aquí que cercant altres coses hem topat amb dos germans enginyers industrials de notable biografia, descendents de la saga Preto i

Neto, d'origen des Castell, dels que un servidor, també del mateix poble, no en sabia ni gens ni mica. És oportú i convenient refrescar la seva memòria, no sigui que segueixin amagats pels segles dels segles.

Rallant de bots avui els hi toca a enginyers. Fernando Orfila Flaquer té 17 bots fins a arribar al matrimoni format per Josep Victori Plàcida i Joana Prats Sans (Es Castell any 1650). Tant Lluís Hernández Soler com Martí Almirall Sintés també en tenen 17, confluint els dos en el mateix matrimoni format per Josep Messi Garcia i Joana Coll Lloreda (Maó any 1643). Roberto Victory Pons en té 14, fins a trobar el matrimoni format per Macià Neto Nuza i Marianna Sans Cevallos (Es Castell any 1690) i un servidor, per no faltar al costum, tinc altres 14 bots, fins al matrimoni entre Joan Preto Mesa i Joana Maria Hernández Dalmedo (Es Castell any 1744).

